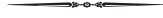

DAVID-MARIA JAEGER OFM

A Szentföld, az Eucharisztia földje

Mindenekelőtt engedjék meg, hogy szívből jövő hálámat fejezzem ki Őeminenciájának, Magyarország bíboros-prímásának, amiért megtisztelte a Szentföld ferences szerzetesét azzal a meghívással, hogy néhány gondolatot megosszon a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus résztvevőivel. Régi reményem volt, hogy megragadjam ezt az alkalmat, hogy még egyszer elutazzak Magyarországra, arra a földre, ahol néhai édesapám családjának gyökerei vannak, és amelynek történelméhez, kultúrájához és nyelvéhez annyira kötődött. Sajnos a körülmények jelenleg nem teszik lehetővé, hogy személyesen jelen legyek a kongresszuson, ezért hálás vagyok, hogy lehetőséget kaptam arra, hogy szerény hozzájáruláso-mat az audiovizuális kommunikációs eszközök segítségével adhassam át, amelyeket a Gondviselés rendelkezésünkre bocsátott.

Nemrégiben, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus előtt, egy olasz újság beszámolt Erdő Péter bíboros, prímás kijelentéséről, amelyet egy általa adott interjúban tett, miszerint a keresztény hívő válasza a csalódás, a bizonytalanság és az élet értelmének keresése okozta gyötrelmekre a Krisztussal való személyes kapcsolat. Ez konkrét, történelmi kapcsolatot jelent, hiszen Jézus Krisztus cselekvő személy a történelemben, így a vele való kapcsolat történelmi tényekkel rendelkezik. Kétszeresen is igaz ez: Isten örökkévaló Fia megtestesült életének történelmi konkrétsága miatt, aki a történelemben – azaz egy adott helyen és időben – Mária Fiává is vált, és a hívő ember történelmi konkrétsága miatt, aki ugyancsak egy adott idő és hely keretei között létezik.

Az Eucharisziát – ahogy XIII. Leó pápa 1902. május 28-i *Mirae caritatis* enciklikájában írja – „*bizonyos értelemben a megtestesülés folytatásának és kiterjesztésének kell tekinteni*”. Ezáltal „*a Golgotán felajánlott legfőbb áldozat csodálatos módon megújul, ahogyan azt Malakiás előre jelezte e szavakkal: »Jóillatú áldozatot mutatnak be mindenütt, tiszta*

ételáldozatot a nevemnek.» (Mal 1,11)”. Az Eucharisziában „Krisztus Teste egyszerre sok helyen van jelen, vagyis mindenütt, ahol a szentséget megszentelik”. Az eucharisztikus kongresszusok kifejezetten ezt ünneplik, Krisztus igazi áldozatát, igazi Testét és Véré, amely az Ő személyében jelenvalóvá, felajánlottá válik. Az Eucharisziát nem mint eszmét vagy eszményt, bármilyen nemes vagy felemelő is legyen az, hanem mint valódi áldozatot és valódi jelenléte. Ez a szentségi valóság ugyan nem tapasztalható az érzékek számára, de mégis egy kiemelkedően valóságos „esemény” szentsége, amelyben a szentháromságos Isten második személye, miután emberi természetet is felvett, megszületett és cselekedett a történelemben, azaz térben és időben, méghozzá cselekvő alanyként, résztvevőként az emberi történelemben.

Az eucharisztikus áldozat titokzatos módon ugyanaz az áldozat, amelyet az emberiség Megváltója egy bizonyos napon – a történelem folyamában egy bizonyos pillanatban – egy bizonyos helyen, a Föld egy bizonyos pontján ténylegesen felajánlott. Sőt, magát ezt a szentségi „újrajátszást” a megtestesült Úr a történelem egy bizonyos estéjén, egy bizonyos, meghatározott helyen, a történelem egy bizonyos estéjén rendelte el. Szükségszerűen, a megtestesülés természetéből adódóan, mivel Isten a saját teremtésébe lépett be, tehát az időbe és a térbe, a megváltás drámájának minden egyes mozzanata időben és térben játszódott le: az emberi természet felvétele, a megtestesülés, a fogantatás Szűz Mária méhében, Názáretben; a születés Betlehemben; az első csodajel Kánában; az ige hirdetés és gyógyítás Galileában; és Jeruzsálemben; az utolsó vacsora, az agónia a kertben, a keresztre feszítés, a temetés, a sírba tétel – és a feltámadás, mivel üresen hagyta a sírt, ahol a Test feküdt – és minden egyes pillanat a kettő között, azok, amelyeket az evangéliumok kifejezetten feljegyeznek, és az összes többi is. Az Eucharisztia szükségszerűen tartalmazza a maga misztériumában Urunk földi életének teljes ívét, halálával és feltámadásával együtt, a szentségi újbóli bemutatását, sőt úgyszólván „újrajátszását”. Mert a test, amelyet a keresztre szegeztek, amelyet eltemettek, majd feltámadt, és amely nem volt a sírban, történelmi test volt. Olyan test, amelyet az egész élet alakított, amelyet benne és általa éltek, fogantatásától kezdve egészen a Golgotáig.

Az Eucharisztia igazsága, a szentségi áldozat, Krisztus szentségi testének igazsága tehát magának az eseménynek az igazságától függ, amely

ezáltal újra megjelenik, „újrajátszódik”. Nem lett volna Krisztus eucharisztikus teste, ha nem lett volna a megtestesült Ige látható, kézzelfogható, emberi teste, amelyet a Szűzanya fogant meg, és adott életet neki, időben és helyen, és ha ugyanez a test nem lett volna a keresztre szegezve, nem halt volna meg a kereszten, és nem támadt volna fel a sírból, üresen hagyva azt, akkor nem jött volna létre az eucharisztikus áldozat, sem Krisztus Testének és Vérének szentsége. Tehát éppen az emberi lét történelmi jellege miatt, ami azt jelenti, hogy az idő megállíthatatlanul és visszafordíthatatlanul halad előre, mi hitben és nem látás szerint járunk az Úrral, és soha nem élvezhetjük a tanítványok megismételhetetlen kiváltságát, akik „ott voltak”. Az az idő nincs többé, nem tudunk „visszalépni”. A tér azonban bizonyára még mindig ott van, az a föld, amely a „színpad” volt, amelyen a megváltás drámája játszódott le a történelemben, és amely ezért néma, de mégis beszédes tanúja marad mindennek. Ezért nevezik találóan Szentföldnek. És ezen belül számos különleges szent hely található, amelyek az üdvösség történelmének, a megváltás drámájának különleges pillanataira emlékeznek. Így, bár nem tudunk „utazni az időben”, hogy tanúi legyünk ezeknek az eseményeknek, amelyeket most a hit közvetít számunkra a szentségben, de „térben” képesek vagyunk visszamenni.

Egy olyan korban, amikor – még inkább, mint XIII. Leó pápa idejében – Krisztus cselekvésének és jelenlétének valóságát az Eucharisztiaiban, sőt a történelemben is, a keresztény hit idealista „újraértelmezései” megkérdőjelezzik, a Szentföld, a szent helyek maradandó tanúsága vitathatatlanul még szükségesebb, még erőteljesebb. Ott, az adott kegyhelyen, ahol a hit megvallásában, a hitvallás elmondásában, a szentmise során a *hic* (= itt) a hitvallás megfelelő helyén szerepel, ami tovább pontosítja a megváltó eseménybe vetett hit hirdetését: „itt” fogantatott; „itt” született; „itt” szegezték a keresztre; „itt” halt meg; „itt” temették el és innen támadt fel.

„Bármennyire is tele van bizonytalanságokkal és kérdésekkel a jelenkor a társadalom, sőt az egész emberiség jövőjét illetően, az isteni Gondviselésnek megvannak a maga tervei, és összezavarja az egyszerű emberek terveit, bármennyire is magasan képzetek. Az isteni Gondviselés mindent az emberiség javára és az Egyház küldetésének végső sikere érdekében rendel el, amelytől a társadalom egészsége függ.” Ezek annak

az Eucharisztikus Kongresszusról szóló könyv előszavának nyitószavai, amelyet P. V. Vannutelli domonkos atya adott ki. Bár a könyv megjelenésének dátuma ugyanaz az év, mint a kongresszusé, valószínű, hogy a legtöbbben nem ismerik ezt a könyvet. De ez teljesen érthető. A könyv Rómában jelent meg, olasz nyelven, 1893-ban, és a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus megünneplésére utal, amely ugyanezen év májusában Jeruzsálemben volt.

Valóban azt gondolnánk, hogy Jeruzsálem a kongresszus természetes, elsődleges helyszíne. És mégis szinte csoda volt, hogy a kongresszusra ott került. Erőteljesen ellenezték azt a tervet, hogy Jeruzsálemben tartsák. Az Oszmán Birodalom isztambuli kormánya rendkívül aggódott. Ahogyan a különálló egyházak egy része is. Úgy tűnt, hogy Európa kancelláriái mind az idegösszeomlás szélén állnak. Diplomáciai táviratok repkedtek ide-oda és mindenhová. Követek jöttek, mentek és jöttek újra. És természetesen a diplomáciai óvatosság normális mércéjével mérve, ez veszélyes ügy volt. A „vallási kérdés” a Szentföldön már átcsapott egy európai háborúba (a krími háborúba), a hatalmak közötti és az azok közötti kapcsolatok akkori gyűlékony környezetében bármilyen szikra nagy tűzvészhez vezethetett volna. Mindez azonban nem történt meg, a kongresszusra mégis sor került, és valóban jelentős eseménynek bizonyult az Egyház életében. Programja szervesen kapcsolódott XIII. Leó pápának a keleti egyházak felé való nyitásához, végső célja pedig a különböző, még nem gyógyult szakadások megszüntetése volt a Szentszékkel való teljes közösség helyreállításával.

Nem kis jelentőséggel bírna egy ilyen felemelkedés kilátásai szempontjából, ha a nyugati keresztények megismernék a katolikus egyházon belüli liturgikus és spirituális hagyományok legitim változatait, és ugyanakkor meggyőzően megmutatnák a keleti krisztushívőknek, hogy hagyományaikat valóban nagy becsben tartják. Manapság, az egymással összekapcsolt („hiperkapcsolódó”) világunkban és a II. Vatikáni Ökumenikus Zsinat után mindez magától értetődőnek tekinthető. Mégis, legalábbis a keresztény Nyugat nagy részén, ez akkoriban nem feltétlenül volt így. A mások által diktált körülmények különösen kiélezetté tették a helyzetet a Szentföldön, ahol az elszakított testvérek egy része erőszakkal megakadályozta, hogy a katolikus keleti rítusú liturgiákat a fő szent helyeken, a nemzetközileg előírt status quo jogi rendszer alá tartozó helyeken ce-

lebrálják. Mindezen okok miatt különösen erőteljes tanúságot tett a nyugati és keleti katolikusok hitbeli egységéről az Isteni Liturgia ünnepélyes ünneplése a kongresszus keretében a különböző keleti rítusokban, külső beavatkozásnak nem alávetett szent helyeken.

Vannutelli atya részletes beszámolója a kongresszusról pótolhatatlan, ma is éppolyan lenyűgöző és izgalmas olvasmány, mint amilyennek a 19. század végén kellett lennie. Nincs olyan összefoglaló, amely igazságot szolgáltatna, és itt sem kísérlem.

Ehelyett hadd emeljük ki egyszerűen azt a fejezetet, amely nyomatékosan bizonyítja, hogy a kongresszuson tudatában voltak annak, hogy Krisztus imádása az áldott Eucharishtiában és az Ő szolgálata a legszegényebbek között szoros kapcsolat van; amiről a pápai legátus, Langenieux bíboros, Reims érseke, az Eucharisztikus Kongresszus során különösen is tanúságot tett. Vannutelli atya tanúsága szerint néhány különösen emelkedett, mély, elegáns beszédet követően az Eucharisztia tanításáról Keleten és Nyugaton az idők folyamán, a bíboros legátus és az őt kísérő küldöttség elhagyta a kongresszus helyszínét, hogy meglátogassa a leprásokat, akik Jeruzsálem városán kívül elszigetelten, a Jozafát völgyének távoli részén éltek. *„Őminenciája – tanúnk elbeszélése szerint – valóban fejedelmi nagysággal, lóháton utazott, hogy meglátogassa ezeket a szerencsétleneket. Egy tolmácson keresztül az együttérzés és a vigasztalás szavait intézte hozzájuk, és személyesen is érintkezett velük, egyesével. A bíboros legátus ezután bőséges étellel kínálta őket, és bőkezűen alamizsnát osztott nekik. Minden jelenlévő nagyon meghatódott, különösen azért, mert a bíboros úgy döntött, hogy személyesen vesz részt a leprások kiszolgálásában, és ezek a szegények olyan élénken reagáltak arra, hogy a pápai legátus ilyen megtiszteltetésben részesítette őket, hogy mély meghatottsággal és könnyek között igyekeztek kifejezni hálájukat.”*

És ezzel el is érkeztem utolsó, teljesen személyes elmélkedésemhez. Túl merész lenne abban reménykednem, hogy a nem túl távoli jövőben a Szentföldön, Jeruzsálemben rendezhetnénk meg a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszust? Tudom, hogy vannak indokok, amelyek ellene szólnak politikai, diplomáciai, vallási, biztonsági szempontból. De hátha felül tudnánk ezeken kerekedni? Az 1893-as kongresszus szervezői bátran igennel válaszoltak erre a kérdésre, és a Gondviselés velük volt, azt

a kongresszust biztonságossá és gyümölcsözővé tette – valószínűleg még gyümölcsözőbbé, mint ahogyan azt a beszámolók leírták.

Most mindenesetre Jeruzsálem itt van, Budapesten, Magyarországon, mindenütt, ahol napkeltétől napnyugtáig bemutatják az eucharisztikus áldozatot, és ahol az Eucharishtiában valóban jelen lévő Krisztust méltóképpen imádják.

Dicsértessék a Jézus Krisztus!